

Ezen lapok hétfőt kivéve naponta jelennek meg. Előfizetési ár félre Pozsonyban és Pesten helyben boríték nélkül 7 ft, postán borítékban hetenként kétszer küldve 8 ft 24 kr., hatszor küldve 9 ft 12 kr. p. p. A hirdetések minden negyszer hasábozott apróbetűs sorért vagy ennek helyéért 5 p. kr., a kettős sorért pedig 10 p. kr. fizetnek.

Szombat

829

Majus 6. 1848.

Előfizethet a Pozsonyban a kiadó-hivatalban, ventur-utcai Zierer-házban 114. szám alatt földszint, és Pesten hatvan-utcai Horváth-házban 583d. szám alatt földszint és minden kir. postahivatalnál. — Az ausztriai birodalomba és külföldre menendő példányok csak a bécsi császári királyi főpostahivatalnál rendelhetők meg.

BUDAPESTI HIRADÓ.

Nemzetiségek és osztályok közt béke! Monarchia! Alkotmányos szabadság, rend, törvényesség!

TARTALOM. A bonyodalom. — Vágujhely. — Hírfüzér. — Erdély. — Ausztria. — Németország. — Olaszország. — Franciaország. — Anglia. — Hivatalos és magánhirdetések.

A bonyodalom.

A Pesti Hírlap maj. 1. száma b. Wesselényi Miklósnak egy beszédét hozza, melyet a Pesten volt kolozsvári küldöttség tiszteletére adott körli lakoma alkalmával mondott, és melynek lényege ez: Előre bocsátva a szónok azt, hogy szebbnél szebb áldomások mondattak és az öröm hangjai zengének a teremben, de az ő lelkén mély gond ül. — Lejártak a vigalom órái és komoly elszánás kora jött reánk. Hat év előtt szölet az akkori polgári halott a hazát fenyegető vérszél, de szavai elhangzottak; most igaznak bizonyulnak be: ő újra felszólal és bár a mennynek e világ sarkait megrázó dörgéseként hangoztathatná e szavakat: veszélyben van a hon, — fel minden, ki magyar, ki polgár! — „A Bánátban s Bácskában — ugymond — véres jelenetek merültek fel, sláv szellemben s érdekekben. *) A szerbek honunkban, Magyarhonban fekvő több helyeken, Kara Györgyovicsot kikiáltották királyuknak. Szakadást proklamáltak tehát, s egyesülést Szerbországgal. — De mi e soknál is több, az, mely hirt tegnap este a legbiztosabb kutfőből merítve mondhatom, hogy t. i. az, kit a szintoly rosz szándoku, mint boldogtalanul számító volt kormány utolsó rémeként horvát bának nevezett ki, egyenesen kinyilatkozta: miszerint ő ellenforradalomnak, vagyis a dolgok régi lábra visszatételének állandó élére; nem Bécsből utasítva ugyan — mint mondja — hanem oda tartozó hűség következtében. Állítani merészi: miszerint, mit nálunk s mit örökös tartományjában jó királyunk, az örök igazságunk s a kor szellemének hódolva, a szabadság s jogok érdekében tett, mindazt, amit csak kicsikartott. Hogy ő — Jelasich — horvát vagy illireivel s 100,000-en felül intésére váró határőreivel megmentendí császáraját, ezen állítólag kényszerült állapotából, s visszaállítandja annak régi hatalmát s a dolgok régi állását.“ — A jelen európai szabadság kerkeket megállítani, a szolgaságot visszaidézni nem lehet, de lehet vért ontani és az ellenszenvet felkorbácsolni. — A régi burocratiának és a muszkának tulajdonítja szónok a volt rendszer e visszaállítási szándokait; elámitják u. m. és reánk uszítják a szerbeket, illireket, hogy azután lánczra fűzzék őket; de ő k majd uszítóik ellen fordulnak és sok millióival a slávoknak kivívandják a szabadságot, a mikor azután lehet e föld, melyet most Magyarországnak nevezünk, boldog vagy boldogtalan, gazdag vagy szegény, szabad vagy elnyomott; de magyar többé nem! Veszélyben van tehát a hon, s föl minden, ki magyar s ki e hon hű fia! — Vége legyen a civakodásnak, ki most republica mellett izgat: az hazaáruló; mert Jelasichnek és az oroszoknak az ürügyet és oly cél felé taszítja a hazát, melynek kivívására erre nincs. — Polgártársaim! fegyverre minden, ki azt csak valamennyire is bírja; egyetértés, összeolvadás! — Használjunk fel sajtót, a szónok hatalmát, a petitio jogát; keltsük fel az egész világ rokonszenvét; tudassuk e hon minden lakosával az illirek és az orosz kormány merénylét; szóljunk az illirek és horvátok jobbjai józan észéhez; mondjuk meg nekik, mily tévútra csábítottak; tudassuk től honfitársainkkal, hogy, bár fajrokonai, az ő szabadságukra is törnek; szóljunk a monarchia minden részéhez, hogy Jelasich illireivel azt akarja elnyomni, miért Bécs nemes fia véreket onták; járuljunk petícióval a ministeriumhoz, hogy szőlítsa fel jó királyunkat: ne tűrje a személy ellen intézett csufos rágalmat, mintha csak gyalázó kényszerítésből tette volna azt, mit tett. — Szónok ily szavakkal végzi beszédét: „Ily szeltemben, ily célra szólalunk mi fel mindenütt és untalan; de te gyünk is a mellett; te gyünk mindent, a mit csak a legfeszítettebb áldozat mellett tenni képesek lehetünk. Fegyverre azért! legyünk szilárdul elhatározva, küzdeni ernyedetlen; s ha a sors enyészetét mért reánk, ne korcsosodás s lankadság sorvasztó rut halálával, hanem férfihoz — nemzethez illőleg dicső halállal muljunk ki a nemzetek közül. Rabigában görnyedni egy nyomoru élet fenttarthatásáért gyalázó! — Ne engedjük soha, hogy a szolgaság mirigye nemzeti-ségünket s szabadságunkat izmonként rothassa le rólunk, és úgy undor halált halljunk; lehető legdrágábban eladva s habár mindent, de a becsületet el nem veszítve, szálljunk a dicsők sírjára. — Fegyverre polgártársak! elszánt ember kevés is sokat tehet. Engem balsor megfosztott attól, hogy zászlót ragadva felkereshessem a helyet, hol legtöbb a veszély, s legméltóbb a küzdés. De így is nemzetünknek nehány ellenségét tojtandja meg ez izmos két kar, mielőtt honomnak még szabad földén elvérzendek. Élet, vagy enyészet vár-e nemzetünkre, isten kezében áll; de

*) A fellázadt Kikindát, mint halljuk, halomra lőtte már a fegyveres erő. — Szerk.

a mi kezünkben van becsületünk s a nemzet becsülete. Azért élünk, vagy halunk; de maradjunk magyarok s szabadok végelhelletünkig.“

Mi tiszteljük és osztozunk a nemes báró hazafi tüzeiben. Mi is látjuk a veszélyt, mi be hamarkodások, tulajdonságok, vakmerő kihívások, izgatások, lázítások, egyfelől az eszmenyemoru és tudatlan böbeszedőség urasága, másfelől az ezesebbek vétkes hallgatása vagy közönyössége bonyolítottak. Mindazt azt hisszük, hogy még nincs mindennek vége; nem állunk még a „dicsők sírjánál“ vagy az élok gyalázatánál. Nem oly sötét még a látókor, mint azt a nemes báró — ámbár régi, helyes jóslatánál fogva — már most látja képzeletében. Az ultima ratioig még sok lépés van, s ezeket próbáljuk meg előbb, mint sem a nemes báró „tegyverre“ kiáltása után indulnánk. Ha ezt tennők, akkor rohanánk a veszedelembé, akkor következne a temetkezés, mely felett, mint a költő mondta, „egy nemzet vérben áll.“ Oh vajha ne teljesedjék be a prófétai szó, mivel minket egy rokonérzelmi reszketett meg, midőn az országgyűlés utolsó napjaiban az ország rendinek egész testülete, ősi nemzeti díszöltönyében, járult főherczeg nádorunkhoz, üdvözölni őt a szerencsés sikerekért: — „ime, monda e búskomoly szó, a lengyel respublica gyászmenete a temetőbe! — Egy csepp hideg vért tehát az Istenért! Ha mi mindig rohanunk, — rohanunk a törvényhozásban, rohanunk a végrehajtásban, rohanunk a gondolkodásban, rohanunk a cselekvésben, rohanunk a szeretetben, rohanunk a gyűlöletben, rohanunk a bizalomban, rohanunk a gyanuskodásban, a magasztalásban, a gyalázásban, a bátorságban, a félelemben stb. stb, ugy mi soha sem leszünk érett nép, soha sem méltók széles szabadságokra. — Ragadjunk fegyvert! de merre induljunk? hány felé nincs ellenség? kihihatunk-e mindent, hogy győzelmesen megvíjjunk mindennel? Ne ámit-suk magunkat örökön örökké. Legyünk higgadtak! A veszedelemnek jobb szemébe nézni bátran, mint bele rohanni merőn. A horvát sl. büszke nyelven beszél ugyan proclamatiójában s a törvény irányában ingadozó állásba tette magát; de agrémeket lát az, ki burocratiái reactionának tulajdonítja magaviséletét. Hisz akkor nem hirdette tartományi gyűlést népképviselőt alapján, és a bizalmi alkotmány csak nem lehet burocratiái ellenforradalom eredménye. Azért próbáljunk, sőt kövessünk el mindent békes uton egyezkedni. — Egyezkedés által veszthetünk valamit, a mit hamarkodásaink örökre compromittáltak, de hazafi háboru által — tán mindent! —

Ime a bán proclamatiója az Agr. Zeitung szerint: „A három egyesült királyság, Szlavonia, Dalmát- és Horvátország horvát és szerb nemzetek szives baráti üdvözlét! — Ő felsége legkegyelmesebb királyunk és ausztriai császár engem a nemzet belegegyezésével Dalmát-, Horvátország és Szlavonia bánjává, nemkülönbön titkos tanácsosává is kinevezni, egyszersmind a horvát királyság egész hadserege feletti főparancsnokságot reám ruházni méltóztatott. — Katonai határrai ezredességről tizenégy nap alatt egy bán, altábornagy, és vezértábornok magas méltóságára emeltem. Ha a király kegye személyem ezen kitüntetése által nemzetünk kívánatát teljesíté, ezt egyedül azon különös hajlamnak és testvéri bizalommal köszönöm, melyet e dicséletes nemzet bennem helyeztet. Törekedni fogok e bizalomal és tettel viszonzoni. — Nézeteim, érzelmeim, elveim ösztíntek, és azért nyilvánítom azokat minden tartózkodás nélkül. A kívánatok, melyeket a nemzet kimondott és a király trónja elé vitt, az én keblemnek is kívánatai. A nemzet és haza jóléte: ez kívánatom, ez a végcél, melyre mindenek felett töreksem. Én kívánom, hogy nemzetünk egy erős és szabad nemzet legyen, és a nemzetek közt azon dicséletes állást foglalja el, melyet geographiai helyzetének nagy jelentősége, eleven és magasra törekvő szellemének típusa és képessége, valamint történeti rendeltetése is kijelel. Ez kívánata, ez akarata a nemzetnek is, és én, a királytól e nemzet élére állítván, nézeteim s tetteimben a nemzeti érzelem, nemzeti akarat valódi organumja akarok lenni. — El vagyok tehát határozva, azon pályára lépni és rajta haladni, melyen nemzetünk jóléte és dicsősége jutand. — A reform megrázta és elrombolá a régi alapokat, melyeken a társas élet, a népek és statusok viszonyai nyugszanak; elrombolá nevezetesen hazánk, Magyarországhoz, régi szövetséges országunkhoz viszonyainak alapjait. Feladatunk tehát: egyedül ősi szövetségünket a magyar koronával tartva szem előtt oda munkálni, hogy mialatt egyelőre Magyarországot fenálló új kormányzásával minden tekintet megtörünk, köztünk s a magyar korona közti viszonyok új alapokra fektetessenek, fektetessenek a szabadság, önállóság és egyenlőség szellemében, fektetessenek oly módon, mely egy szabad és vitéz nem-

zet méltóságának megfelel. A nemzet állodalmi újjászülésének nagy munkája az ő sajtáságos, természet-szerű, törvényes utján vitessék végebe, azaz országgyűlésünk útján, melyben az összes nemzet akaratát fog nyilatkozni és meghallgattatni. Minélfogva főfeladatom leendő gondoskodni, hogy országgyűlésünk mielőbb összehívassék, és a népképviselőt alapján aképek alkottassék, amint alkotva lennie kell, hogy benne s általa az összes nemzetnek, rangkülönbség nélkül, valódi akarata, nyilatkozhatassék. — Országgyűlésünk legalkalmasab tér lesz, melyen a nemzet egészséges és valódi szellemének erje s erélye kifejlhetik. Ez országgyűlésen hozassanak elő a nemzet minden kívánatai és sérelmei, bármely részén merüljenek fel a hazának; a lehetőség határain belül a nemzet kívánata szerint minden fog biztosítani s orvosoltatni. — Engem királyunk ő felsége Dalmatia bánjává is kinevezett; bizon megvárom tehát királyunk igazságosságától és a nemzet-akarat erejétől, hogy e kinevezés nem marad meztelen czím. A dicsdús Dalmatia mindig szövetségeseink volt, — szövetségeseink nemcsak a történet, hanem geographiai helyzete által is, a vér és testvériség köteléke által, és azután a czím által, melyet a bánok régi idők óta mai napig viselnek. — Nekünk nagy feladatunk van: a nemzet újjászülését végrehajtani. Én magam azonban nem vagyok képes a nagy munkát teljesíteni, ha buzgó és böles hazafiak ösztínté tanácsaikkal, egyenlő és egyesült közremunkálásukkal, hazafiai áldozatukkal segítségemre nem jönnek, és ha köztünk, egy anya gyermekei közt, béke, egyetértés, szeretet és testvériség nem uralkodik. Erős akaratra van jelenleg szükségünk, — és nem lehet erős akarat egyetértés nélkül. Egyetértés és testvériség karoljon át tehát ezután mindnyájunkat, valláskülönbség nélkül; ne idegenkedjék többé egyik testvér a másiktól, és megszűnt minden alapja az eddigi gyűlölség és egyenlenségnek, egy törzs, egy vér testvérei közt. A valláskülönbség egy nemzet testvérei, tagjai közt nem képez többé választófalat, sem a társas, sem az állodalmi életben, — mert az „egy enlőség“ ki van mondva. Ótalom és egyenlő rész az összes jólétben adassék tehát hármas egy hazánk minden becsületes lakosának, a polgári ugy, mint az állodalmi életben, vallás-, rangkülönbség nélkül! — Testvéri és szeretetteljes üdvözlétem egész nemzetünknek, mindkét egyház papjágának, tisztekek és hivatalnokoknak és minden egyes testvéreknek, ki ezt olvassa vagy hallja és kinek a nemzet közjölété szívén fekszik; hasonlókép szeretetteljes üdvözlétem dalmát és horvát tengerpartunk, valamint a fiumei szabad terület minden lakosának és hazafinak; és testvérimnek a horvát és slavoniai határvidék vitéz határezeideiben különös harcziúi és testvéri üdvözlétem, és végre nemzetünk minden egyéb tagjainak, valamint szomszéd törzsrokon sláv testvéreinknek is tul a hármas egy királyság határain szeretet és üdvözlét. — Tartsa meg Isten királyunkat, nemzetiségünket! Egyetértés, szabadság, testvériség legyen köztünk! — Jelasich, bán.“

A bán egyszersmind minden kapesolt részekbeli hatóságokhoz intézett egy körlevelet, melyben tudtukra adva kinevezetését, a béke és egyetértés fentartását hagyja meg, hogy a népet felvilágosítsák, az erőszakoságot és a béke zavaróit eltávolítsák; felelősekké teszi őket, és kimondja, hogy senkitől és sehonnán hivatalos megbízásokat el ne fogadjanak, hanem kizárólag hozzá forduljanak.

V á g - U j h e l y, maj. 2. Borzasztó idöket élünk! — Ma holnap, ha ez így fog menni — valóságos communismusnak esünk a torkába. — A csak imént szabadá lett Magyarország békéje, személy s vagyon bátorsága már is sok helyen tetteleg és a legvadabb barbár csorda módjára van meg ingatva, fölrazva. — Miveltebb polgártársaink rettegés közt töltik a napot, a sötét éj elibe pedig borzalommal néznek, mert a mindinkább el harapódzó dühmirigy, őket is fenyegeti. — Most vagy soha — szedje össze népszerü s bizalomteljes ministeriumunk minden erejét, s mutassa me a világnak, hogy nemcsak akarja, de tudja is féken tartani népünk azon idegen ajku töredékét, salakját, mely a szent szabadság rovására oly kegyetlen rablásokat, öldökléseket, rombolásokat nem iszonyodik elkövetni, melyeknek hallatára s annál inkább ezek láttára, minden jobb érzésü magyar, noile velle utálatl fordul el; mert fáj az neki, midőn illyformán tapasztalja bizonyos bérlett izgató gazemberek által a becsületes s eddig mocsoktalanul megörzött magyar nevünket szándékosan a világ szegény-padjára voncoltatni. Valóban gyalázat, hogy ennyire sülyedtünk! ujjal fog ránk ezental mindenki mutatni. — De halljuk a történeteket. — Mint egy két hét óta nem hall itt az ember egyebet: a sajnálatra méltó zsidók üldöztetésénél. Vágyólgyünk buta népe mintha összeesküdött volna, oly egymásután pusztítja az izraelitákat. — Turán, Pöstényben, Lubinán, Vagóczon, Nádasdon, Szereden stb. stb. embertelen ostro-

mokat állottak ki; de mindez még ahhoz képest nem is hasonlítható: mi Vág-Ujhelyen tegnap óta éjjel nappal történik. — Leírhatatlan azon vidéki nép bőségsége (a városiak csak a ragadozást izzák — egész aláztatossággal), mely itt még mindig mérgesen dühög — nincs hatalom, nincs erő, mely szembe szállana vele, kedve kénye szerint tesz mindent, a mit csak akar. — A csukott boltokat fejszékkel, vas rudakkal feltördelik — belőlök a legutolsó rongyig mindent elrabolnak — pincékben a bor, pálinka térdig ért, sőt még az utcákon is bőségben találtatott. — Házak, szobák sorra őrítettek, szekerekre és hátukra szedték a sok mindenfélét, a mit pedig magokkal el nem vihettek, kiméltlenül rakásra zúzták; — szóval semmit, de épséggel semmit sem hagytak érintetlen. — A fekete ruhásokat minden személyválogatás nélkül sorra döngették. — Vértó szívvel nézém az esztelenkezűk ezen — elégtételért égre kiáltó — művét; láttam mint huzoltatott a lapott jóság a leg-távolabb eső, sőt a Vágon túl is fekvő 6-7dik faluba; mert ennek híre egy szempillantás alatt tudva volt minden zugban. Férfi, asszony, gyermek, egyiránt von részt e vérengző erőszakoskodásban. — A pénz, ezüst, arany, szekrények hasonlólag oda vannak, a papírosok, könyvek részint összetépte, részint az utcára kidobálva hevernek; az ágyból a toll szelnek eresztve stb. — Hegy oldalainkban az úgy nevezett írtványokon lakik egy vad és zsivány természetű nép — ezek s turaiak voltak e fényes nappal megindított átokteli cselekvény eszközlői. Jel-szavuk volt: szedj pénzt! ennek kimondására mindenki rohant a város ellen — megjegyzendő, hogy ez épen vásár alkalmával történt. A zsidóság eleinte jól viselte magát, s néhányszor ki is verettek a parasztok egész a legelőre, de utóbb, minthogy ezek szüntelen szaporodtak, engedni kéntelenítettek — a várost odahagyták s a közel tekvő vágásba vonultak. — Eddig már 3 keresztény s két zsidó halva fekszik, sebesültek azonban többen vannak. Gyílok, kard, puská, tejsze, dorongok, voltak a fegyverek, melyekkel vívtak egymás ellen. — Igaz, volt a városban 60 fere menő lovas katonaság is föllállva, de ezek pályán szabad tért engedtek a tömegnek — ha érelyesen neki szegülnek, akkor se baj — a csend és rend azonnal helyre áll. *) — Az ide való nép, oly balga hiedelemben van, hogy e zsidók elleni zavargások magától a királytól nemcsak hogy meg vannak engedve, sőt hogy parancsoltnak is, őket tehát senki sem büntetheti, minek világos jele u. m. az is, hogy a katonaság vesztig áll. — Azután azzal ingerlik egymást a boszúra, hogy bizonyos zsidók, egy fényes küldöttséget küldtek volna a pápa elébe, oly feladattal, hogy a pápát orozva gyilkolja meg. — Végre valami diákokról sokat beszélnek — kikről a többi közt az a hír is szárnyal, sőt mint valóság úgy terjesztetik, hogy ezek oly rendkívüli teremtesek, hogy még a fegyver sem fogja őket — és ezek lennének szerintök a király küldöttei. — Figyelmükbe ajánlom mindezeket az illetőknek. — Keresztények, polgárok, magyarok! ne engedjük e végtelen szennyfoltot nemzetünkre rá sütni! — Egy szem tanu.

U. i. Épen most esik értésemre, hogy katonaság érkezett a városba, és hogy a még mindig rablással foglalkozó népet körülvetve, s igen sokat el fogott. — Szigorú vizsgálat s egyszersmind büntetés! —

Hír-fűzér.

— A királyi ügyvizsgálóság nyilatkozik az új-épületből kiszabadított Murgó statuslogoly ügyében; a nyilatkozat a Reform szerkesztőségének szól, és lényegében imez: A Reform közlé, hogy a nevezett egyén negyedfél évig ült tömlőcseben, és ez idő alatt ügye csak annyira sem haladt, hogy kihallgatott volna; meg: hogy ily gyönyörűségesen folytak a dolgok az ő kormány alatt. A kir. ügyvizsgálóság az igazság nevében előad száraz adatokat, melyek szerint Murgó Euthim magyarországi ügyvéd, vég helyi Ruderia nevű helységben való, Krassómegegye által néplázítás miatt befogatván, mivel írományai között olyanok is találtak, melyek Magyarország egysége ellen voltak irányozva, Pesten az új-épületbe záratott. 1845. oct. 30. és dec. 30. kihallgatott, és miután némmely oláh íráskor lefordítottak, apr. 27. 1846. a per elene a kir. táblán meg is indított; védelmét ismételt felszólításra sem adván elő, bíróság megintett; mely alkalommal a bűnvádi pert neki kézbesíteni akaró kir. tábl. jegyzőknek azt nyilatkoztattá, hogy magát magyarhoni alattvalónak és magyar hatóság alá tartozónak el nem ismeri, és csak akkor fog felelni, ha szabad lábra állítatik, ekkor is csak a maga útján, t. i. az ausztriai császári elotti védelmi magát. 1848. febr. 6. a kir. ficsus ítélet alá bocsátá a pert úgy mint volt, melybe beigtatták Bertha Sándor szegények ügyvédének abbéli jelentése, miszerint személynöki megbízásból Murgó Euthim alperest fogságában, mint pártfogója felszólítá: adja elő, a mit tud a maga védelmére, a perben ellene felhozottakra, — ez most is fenebbi nyilatkozatát ismétlé, hogy ő nem magyarországi alattvaló sat. 1848. febr. 19. végre Szi-ta Lajos ügyvédét kéré fel alperes védőül, ennek a per t. évi mart. 4. kiadatott és azóta nála volt. *)

— A pesti orvoskartól felszólításokat, tanácskozáskor- ról jelentéseket lehet olvasni a P. Hirlapban. Kár, hogy

*) E szörnyűség! Hát a katona mire való? — Szerk.

*) Ha a dolog így áll, akkor, meg kell vallani, a pesti forradalmások hazafisága oly mély belátással van párosulva, hogy a magyar nemzetnek csakugyan borsózhatik tőle a háta. Szerk.

ilyen, a nagy közönséget oly közelről érdeklő jelentések az összes időségi sajtó útján nem adnak köztudomásra.

— A ministeri hivatalok erősen alakulnak. Némely nagy száju népszónok egyszerre elhallgatott! — Úja a Pesti Divatlap.

— Kenyeret a népnek! Ily című proclamatiót bocsátott közre egy ügyvéd, melynek végcélja több pont után oda megy ki: hogy a forradalom (?) által tönkre jutott ügyvédeknek hivatalokat kell adni. Roppant és iszonyú azok száma, kik a közügyereket (így magyarosítva a „minister“ szót a P. Divatlap, melyből e sorokat vesszük) hivatalhajtással ostromolják. Úgyan ne talakodjatok — mond a lap — hiszen megkeresek ők az arravaló és nem való embereket egyiránt.

— A választók összeírása Pesten már folyamatban van. A városi tisztújítás Nyáry P. elnöke alatt fog tartatni majus 22.

— A fenebbi lap szerint Budapesten a papok magyar ruhát és a katonatisztek bajuszt kezdenek viselni. (Az asszonyok alkalmasint nadrágot.)

— Ugyanazon lap kimondja, hogy nincs fegyveres erőnk, pedig felül, kívül, belől veszelny fenyeget bennünket. Ily körülmények közt kénytelen lesz a ministerium felszólítást bocsátani a nemzethez, hogy ez egyesült erővel vagyont s személyt áldozzon a hazáért, mit elődönt pillanatban, minden magyartól méltán várhatunk is. Indítványozza a nevezett lap, hogy nem jó volna-e egyszerűen a fegyverben levő székely és moldvai csangó testvérek egy részét egy időre vendégül meghíni. *)

— Ismét új lap s folyóirat! Madarász László és József „Népelem“ című újságra hirdetnek előfizetést. A magyar katonaság és különösen nemzetőrség számára pedig hadi folyóirat tervezetik, melynek szerkesztője Gál Sándor leendő.

— A botbüntetés már országosra, még a katonaságnál is el van törölve, — mondja a Divatlap (Mi annyit tudunk, hogy a katona-káplárok és őrmesterek már nálunk sem hordoznak botot).

— Körmentől írják a fenebbi lapnak, hogy itt a városi hatóság a büntető eljárást, mi eddig a földesurak volt, úgy kezdé gyakorlatba venni egy gyanús lótlvajon, hogy ezt kéz- és láb-hüvelykujjainál fogva felakasztatta s így vallatta. — Ugyanezen tudósítás Körment szomszédságában levő nagymákfai lakosokról dicsérettel említi meg, hogy itt elhatározták: a mindenütt üldözöbe vett zsidók közül egyet a faluba fogadni. — Nagy-Mákán jó szívű, becsületes emberek laknak.

— Egy pesti lapban Verebről (Fejérmegye) olvastunk tudósítást, melyben a helybeli földesurról, Vég Jánosról, jelentetik, miszerint ő, mielőtt értesült az urbéri terhek megszüntetéséről, azonnal önmaga sietett tudtára adni a népnek az öröndetes hírt, a szőlődezmárló is kárpótlás nélkül lemondott, a borméret örökre átengedte a helységnek; azóta a hírlapok tudósításait olvassa és magyarázza a népek, saját kertjében tanitja a nemzet-örök fegyvergyakorlatra, és maga is köztök tanul. — Itt hozatik fel egyszersmind azon körülmény, hogy a parasztság több helységben nem akar nemzetöröködni, mert nem megy fejébe, miért nem tart a nemes ember rendes katonát, mikor a „Munkások újsága“ azt írja, hogy nincs több nemes, mindnyájan egyenlők vagyunk; és nem akarja hinni, hogy ez csak novemberből fogva kezdődik, hanem Tánácsis szavaihoz ragaszkodnak, ki novemberből nem tesz említést. — A néphez tehát egyszerű határozottsággal és ovatossággal kell szólni, mert a legjobb szándék mellett is megzavarja őt a sok szép szó.

— A Morgenröthe biztos tudósítás után írja, hogy Túróc, Arva és Trencsin megyékbe cseh emissariusok érkeztek Prágából, kik az itteni szláv lakosságot Csehországhoz csatlakozásra beszélik.

— Ugyanazon lap jelenti, hogy Ujvidéken a nemegyesült érekek felszólíták synodus összehívására, melyben „despota“ választassék és Horvátország és Slavóniához csatlakozás mondassék ki. Hát mégis vannak emberek, kik egyáltalában de po s ta alatt akarnak élni?

— A „Hazánk“ szerint Mosonyban egy ilir lázítót fogtak el, ki a falukat járta be, s pénzt is osztogatott a nép között.

— A Morgenröthe az apr. 25. Agramer Zeitung után (e számot mi nem kaptuk) következő, minden hazafui kebelre szomorú tudósításokat hozza: A zágrábi közbirtosági bizottmány bizonyos feljelentésnél fogva, miszerint a helybeli úgynevezett magyar casinóban nagy mennyiségű fegyver van letéve, apr. 22. az említett casinót nemzetőrséggel körülvetvén, megmozdította, de az egész épületben nem találtak fegyvert. — Továbbá: a magyar ministerium az itteni (zágrábi) katonai főparancsnokának már több rendbeli intézkedést küldött, de a melyek, mint illik (?) az acták közé tétettek, — ezután azonban felbontatlanul visszaküldendnek. (E pontot az Agr. Zeit. egy újabb száma ezen különös szavakkal módosítja: „Nem tudtuk a dolog mibenlétét; és újabb tudakozás után kint, hogy tudósítónk nem volt azon helyzetben, miszerint tudhatta volna, milly hivatalos intézkedést teend e részben a katonai főparancsnok.“) — Végre: azon láncolatnak, mely itt a magyarságot meg kevéssel ezéltől szilárdan tartá, egyik gyűrűje a másik után szakad. Többen a legbuzgóbb vezérek közül Zágrábot idehagyják, és csak tegnap utazott el Polják Antal

*) Igen, de azoknak határán áll a muszka, s van-e az ellen rajtok kívül más védőfal, még csak gondolható is? — Szerk.

ügyvéd hazájába Diakovára; — kérjük, ugymond a lap, ottani barátokat, reá figyelmekkel lenni és az általa netán megkísérleendő magyar propagandának útját állani.

ERDELY.

— Kövály László egy új, „Ellenőr“ című politikai lap programját bocsátá közre, melyre, az ő szerkesztése alatt, a kormánysszék megadta a szabadalmat — mint a Jelen írja — a nélkül, hogy a kancellária engedelmét bevarja. (Hogyan? Nincs még Erdélyben sajtószabadság?)

— Az erdélyi lapok épen nem hoznak oly szomorú tudósításokat, mint millyeneket itt hallhatni a testvér-hazáról. A belmozgalmak illetőleg, a fenebb nevezett lap tesz említést némely helységekről, hol a robotot, tak-sát sat. a jobbágysság megtagadta, a dolog azonban komolyabb következmény nélkül kiegyenlítették.

— A követválasztások erősen folynak a május 29. országgyűlésre. Főkérdés az unio, mely mellett eddig tetemes, talán általános többség mutatkozik: az urbéri viszonyok megszüntetése és a közös teherviselés is nagyobb-részt kimondatott.

AUSZTRIA.

G. Nugent april 27-ikéről következő tudósítást küldött a hadügyministeriumhoz:

A rozsi időjárás és eszözések megnehezítették a Tagliamentoni hid helyreállítását, de reményem holnap az elősereg átmehet, s ugyanazért a főhaditesttel Codroipo felé nyomulok. Kisebb osztályok esobakokon átmentek a Tagliamenton, s a tulparti lakosoktól jól fogadtattak. — A Ponteba mellett állott lázadók részint elszédtek, részint a Tagliamenton s a karinthiai határok közti hegyek-be vonultak. A nagyobb rész rablók, s kiszolgált katonákból áll, kik néhány piemonti s római főnökötől vezéreltetve, a lakosokat fölbujtogatják, s miattok jobb oldalról s hátulról a sereget mindig fedezni kell, mert ezen lázadó csoportok szüntelen változtatják helyöket. Ma reggel Latisanát megszállattam, s a Tagliamenton jobb partján előresapatok állítottak fel, melyek a Triestből jövő hajókkal összeköttetésbe teszik magokat.

Ekint a mi seregosztályaink a Tagliamenton hosszában egész a tengerig összeköttetésben állnak; s hátulról Osoppo s Palmanova el vannak zárva. Kudziáfski ezredes néhány hadi hajóval Velencét tartja elzárva.

29-ikéről azt írja G. Nugent, hogy ez nap délután Schulzig brigádejája átment a Tagliamenton, ugyanakkor balszárnya Portogruaróig előnyomult.

G. Radeczky Veronából april 25-ikéről Milano állapot-jára vonatkozólag ezt írja:

A hangulat egyáltalában nem kedvező Károly-Albertre nézve, s kevés reménye lehet, hogy magát Lombardiától királynak ismertethesse el. Még ugyan némi kiméltet mutatnak iránta, de azt is nyíltan beszélik, hogy őt is el kell tűzni, mint az ausztriaiakat.

Az alsóbb néposztályoknak a gazdagok elleni föltámadás-tól igen féltek. Midőn a kibérlett csoportnak megígért szoldot kevesíteni akarták, ez föllázadt, és a Girolamo kaszárnyát elfoglalva a császári east tűzte föl, s csak nagyobb bér ígérétevel lehetett lecsillapítani.

Legmunkásabb bujtogatók a nők és papok, kik fegyveresen járnak; főrangú hölgyeket is lehet látni azon tömlőcse előtt, hol a derék határörök őriztetnek, ezeket pisztolyal fenyegetni. A mi szegény betegeknek sem kerülhetik ki a durvaság kitérésait. A német orvosok olaszokkal pótolattak a kórházakban, kikkel a mi betegeknek nem tudnak beszélni. Hir szerint a főbb foglyok Alessandriába (Piemontban) fognak vitetni. Eként Károly-Albert még tömlőcse tartósságot is vállal, s ezzel peccélti meg Ausztria ellen elkövetett árulását!

Udineből küldöttség ment 28-ikán Görzbe gr. Hartighoz hódolatát ő felsége iránt kifejezni, s gr. Hartigot Udinebe jövetelre meghívni.

Veronában. Gr. Hartig proclamatióját annyira kapkodták, hogy ujonnan ki kellett nyomatni.

Lembergöl. April 26-ikéről írják, hogy nagy nyugtalanságot okozott a legközelebbi császári rendelet, melyben ő felsége a robotot a parasztoznak elengedte, s a földesuraknak kárpótlást ígért. Minthogy a földesurak már régebben kérelmet nyújtottak be, hogy a robotot jobbágyaiknak ők engedhessék el: ezen rendszabály igen váratlanul jött; s hogy a parasztoznak a kormány iránti hűla-érzelmeit, leronták: meghatározták, hogy a kárpótlási összeget valamely a parasztok javára szolgáló s általok meghatározandó célra fordítandják. April 26-ikán azon hírrel lepetett meg a város, hogy éjjel azon terem, melyben a nemzeti-tanács (Radanarodowa) üléseit tartja, katonaság által fölynyitattott, a papírok lepecsételve elvitettek, s a terem örökkel van megrakva. Az ingerültség tetőfokra hágott, a nemzetőrség összegyűlt, s erős katonaság csapatok járták be a várost. Ekkor gr. Stadion egy falragaszban közhírré tette, hogy a nemzeti tanácsot — mint a mely a kormány engedelme nélkül alakult, s a kormány képviselőit gyalázza, s a nép előtt, mint kormányzó nemzeti-bizottmány akar föllépni — szétoszlatta, s megtiltja minden háztulajdonosnak ezen gyűlésnek helyet adni. Négy órakor küldöttség ment a kormányzóhoz egységet próbálni. A holnap s ezután történésekről közelebb. — (Oester. Ztg.)

János főherczeg Innsbruckból fölszólítást bocsátott a tyraliakhoz: melyben megköszöni a császári család iránt mutatott buzgalmat, s vitézségeket a berohant lázadók visszaverésében.

NÉMETORSZÁG.

Badenben a forradalmi mozgalom még sem csendesedett le. Mannheimban a forradalmi párt és a szövetségi sereg közt vér folyt; más felől Kandern környékén is nagy számu lázadók vannak.

Poroszországban a hadtűgyekben nagy újításokat várnak; a gárda, ezen kiválságos osztálya a hadseregnek, eltöröltetik; a kadett-házak dolgozó-házakká változtatnak át.

Frankfurt, april 26-án. Az ötvenes választmány mai ülésében, a lengyelügy tárgyalásánál, legelőnkebb rokonszenv nyilvánult a lengyelek iránt; de egyszermind elhatározott szándék Németország és Posen német lakosai jogából semmit nem engedni. A gyűlés azt határozta, hogy a lengyelkérdés eldöntését a nemzetgyűlésre hagyja, de a mellett már most kitéjezi azon nézetét, hogy a Lengyelország felosztása által elkövetett jogtalanságot csak annak, mint önálló státusnak, visszaállításával lehet jóvá tenni.

OLASZORSZÁG.

Több francia lapok közölnek egy levelet Milanóból, mely szerint a lázadás ügye nem igen kedvező fordulatot vett. E levél szerint Károly-Albert kinyilatkoztatta a milánói id. kormányának, hogy a Minciót tekinti úgy, mint Lombardia s Velence közötti határt, és minthogy Velence köztársasággá alakult, nem szándékozik földére lépni; s végre hogy az ausztriaiak odahagyván Mantuán és Peschiera-n kívül egész Lombardiát, hivatású betöltöttnek tekinti; annál fogva felszólítja az id. kormányt, hogy határait tulajdon seregeivel rakja meg. A turini lapok is teljes szemrehányásokkal a lombardiaiak iránt, kik szerintök mindent veszélyeztetnek az által, hogy csak a jövő alkotmányról vitáznak, holott még földjöknek nem is egészen urai.

Nápolyban a király 4000 embert Pepe vezérlete alatt hadihajókra felső Olaszországba akar küldeni a piemonti segítségére; a siciliái parlament letételi határozatát törvénytelennek nyilatkoztatta, és Siciliát még egyszer megpróbálja fegyverrel visszazerezni (s még ezen kívül felső Olaszországot is meghódítani!).

Rómában, april 17-ike óta azon választófal, (a Ghetto) mely az emberiség szegényére az izraelitákat a keresztényektől elkülönözte, a pápa parancsára elhordatott.

A „Presse” olasz levelezője így ír a milánói dolgokról: Károly-Albert Peschiera sikeretlen megtámadása óta a legteljesebb télenységben vesztegel. Csak ritkán küld némi tudósítást a milánói kormányának, mely ez odahagyás miatt egészen el van csüggedve. E miatt a király önző szándékairól legkülönösebb hírek szárnyalnak Milanóban, mit a turini lapok gyermekiességnek és hálátlanságnak neveznek. E czivódások forrása már eleinte a piemonti seregek bemenetelével megvolt. Olaszországban t. i. két párt van. Az egyik csak a felszöveget függetlenségét kívánja; a másik függetlenséget és köztársasági formát. Károly-Albert természetesen az alkotmányos egyfőségi párt feje, s innen van, hogy a democraticus rész minden tettet gyanusítani igyekszik.

FRANZIAORSZÁG.

Paris, april 24-én. Az ideiglenes kormány tagjai közti meghasonlás most már nyilvános tény, s tegnap a Reforme, Ledru-Rollin lapja által köztudomásra juttatott. Ezen lap ugyanis nemcsak elfogadja Blanqui követjelöltjeinek névsorát, hanem e nyilatkozatát a kormány mérsékelt tagjai elleni leggyalázatosabb ingerlésekkel kíséri. E névsor, melyet Blanqui és Ledru-Rollin a forradalmi-bizottmány, 200 club küldöttel, minden munkás-testületnek, az állandó nemzetőrség és a sereg nevében adtak ki, az id. kormány tagjai közül csak Albert, L. Blanc-t, Floecont és Ledru-Rollint ajánlja. A többi tagok kizárását indokolni látszanak e szavai: A Reforme egész a legutolsó pillanatig késett választást tenni a kormány tagjai közt; de azok után, mik néhány nap óta történtek, azon becsületlen rágalmak után, melyek legfeketébb roszlelkűséggel terjesztettek, bizonyos tudomásukra jutott tények után, melyek a legalacsonyabb gyűlöletet árujják el, kénytelen azon szomorú meggyőződésre jönni, hogy mindazon korcsok — melyek a közelebbi kormány alatt a közvélemény tévutra vezetésére egyesültek, s a februári napokat csak mint a regesszére való átmenetet tekintik — megújították szövetségüket, hogy a választások harczterére egyesülve lépjenek. A forradalom ujjal veszélyben van.

Hasonló nyíltsággal felfedezi a National — a mérsékelt párt, különösen Marasz közönye — a meghasonlást: „Mi jó, hasznos és böles politicának tartottuk, a kormányban az alkotó gyűlés összejövetelég az egységet fenntartni. Szükségesnek látszott előttünk, hogy azon férfiak, kik február 24-ikén a nemzet felső hatalma uraivá lettek, együtt adjanak a nemzet gyűlése előtt hatalmok gyakorlatáról számot. Függetlenségünk a kormány minden tagjai irányában kivétel nélkül tökéletes, de rokonszenvünk nem mindnyájok iránt egyenlő. Eddig a köztársaság érdekében hallgattunk, mert ennek megerősítésére minden democraticus erők egyesülését kívántuk. Eljövend a nap, midőn teljes szabadságunkat visszavéve, nemcsak a személyeket — kikkel keveset gondolunk — hanem a tetteket is bírálni fogjuk. Nem lehet, hogy utoljára is a mérséklet stürelmem ne győzzenek.”

Paris, april 24-ikén estve. A választási gépezet teljes működésében van, még pár óra . . . s a szavazat-

veder lezáratik. Mindegyik párt még egyszer számtalan névsort bocsát szét, halálíg kifáradva futosnak a clubok küldöttel a dolgozóházakba, és szavazni hajtják a munkásokat, mindenki mintha mázsányi súly esne le vállairól, siet lerázni a népfélség rajta fekvő parány-csészét. De tekintelik kissé közelebből a pár óra múlva tronra jutandó új félséget. Az egy éni választásoknak csak a polgári osztálynál van helye; egyedül ez adhat magának embeireiről számot, ez választ érdekéből s hajamból. A többiek tömegben választanak, mint „moutons enragés” a vezérekok flútyentésére. A hadseregben mindenki azt választja, kit ezredese mond. Az állandó nemzetőrség, a garde urbaine, a garde republicaine azon választási névsor után, melyet parancsnoka Duvivier (Marasz meghitt barátja) adott. Így van a munkásokkal is. Ma estve 10 órakor megszűnik a francia nép teljhatalmu akaratát és 900 ember kezébe tétetik le, kik közül sziz senki bir önmeggyőződéssel, önkakarattal s önállósággal. Ne csaljuk meg magunkat; a népfélség kevés számú emberek kezébe szorul, kik a nemzeti-gyűlésen s ez által Franciaországon uralkodni fognak. E sorsot egy állandó lom sem kerülheti el, ennek így kell lenni! Így kell lenni külföldön. Franciaországban, hol minden emberrel veles ületett a parancsolási vágy, hol senki sem leszen boldog s elégtűl, míg egy parancsolni tudó uralkodó erő karját nem érzzi. A föld egyik népe sem lázad föl olly könnyen, de nem is vágy egyik sem olly kevés idő múlva ismét uralkodó után. Mű most is meghajol középszerű emberek előtt . . . egy nagy ember előtt ismét évekig porban fog fejni.

A megyékben a munkások lázadású felvált tartanak s elyomusnak a nemzetőrség minden erői idelei mellett is alig sikerül. A munkásoknak a köztársaság földi paradicsomát ígérték s most sokszorosan rosszabb dolguk van mint előbb, mert 5 franc helyett csitót s m kereshetnek. Louis Blanc ábrándjai felől már teljesen tisztában van mindenki, a mennyiben tudja, hogy azok ábrándok. Egyik védtől az országának másiig grúosan emlegetik „Frankhon első munkásait”, kit Lizegoi s munkások Lator d'Auvergne-éjévé akartak fölemelni. Kézművesmesterek s legények, az iparvéd et és s szabadkereskedés barátai egyformán megutálják L. Blanc regyva-eszméit a munka-organizációjáról, mik inkább annak disorganizációjára vezetnek. Csak naplopok s korhelyek ragaszkodnak hozzá, kiknek kedvezendulak: „Nourri par la patrie, c'est le sort le plus beau, le plus digne d'envie” (a Girondisták énekéből travestálva: Mourir pour la patrie stb.) A hatóságok mindenütt kénytelenítettek: a közmunkákért napi fizetést lejjebb szállítani: mert miadensféle pénztárak kiürültek. Innen van, hogy az öhez munkások seregestül, zászlókkal, melyeken ez olvasható: „vivre en travaillant ou mourir en combattant” városról városra járnak s a gyártulajdonosokat erőszakkal lény szeritük kötevényt inni alá olly munkabér fizetéséről, melyet ok a munkások. Innen van, hogy e delegáltak lator csapatok; az ország minden részét gyilkolás, rablás, s gyujtogatással töltötték el. Csoda-e illy körülmények közt, ha sokan — kik a februári forradalom előtt a legbüszkébb republikánusok voltak, most heves antirepublicánusok?

April 22-ken jelent meg a „Revue retrospective”-nek, mely munka a megbukott király s kormány titkos leveleit teszi közzé — 3dik füzet. Soha kormány ellenségeit gyalyatosabban pelengerre nem állította, mint a mostani id. kormány. E füzet, melynek megjelenését alig tartóztatott türelmetlenséggel várta az egész ország népege, s példányait néhány perc alatt ezek lapoktól szét, a titkos költségek hova fordítását tárgyazza. Találunk itt szabadelvű német literátorokat, mint Heise Henrikt, ki évenként 4,800 francot, mint Weil ki 18,000 francot kapott; a Guizot politicáját védő francia irkat p. o. Cappeigne 9000, Thierry 18,000 frankkal fizetett; báró Eckstein 6000-et; a híres kom, kit majd egy majd más udvarnál használtak, Klindworth 12,000-et, a bécheherczeg (Godoy) 5000-et kaptal. A „tekte”-abinet” évenként 60,000 frankba került. Egyéb érdekes iratok közt van egy levél, melyben Thiersnek egy barátjával beszélgetése foglaltatik még januar hónapból, melyet a levél írója titkos hallgatóság után tud. Thiers az ország állásáról eként szolt: „Az ország gyors léptekkel halad egy catastrophi felé, mely mindjárt a király halála után, vagy ha soká el, még életében kitör. Polgári harcz és a charta telforgatása fognak bekövetkezni. E hazán regesszég nem lehet, ha csak még addig valami nagy nem történik, hogy a nemzet jellemét tömegbe. Lajos Nülop semmit sem alkotott, s családjának a legkezelebb munkát hagyja, magát fentarthatni. Ha B. Napoleon elne, s lépne a mostani király helyére. A mi engem illet, én mindentől meg vagyok undorodva, nekem sem kell senni. Guizotnak meg kell maradni a kormányon, de meg kell gátolni, hogy a száraz hatalmakhoz még jobban közeledjen.” Van egy érdekes levél Guizothoz Lady Fanny Russ-tól, az angol miniszterelnök nejétől, melyben egy Frau khomban megtelepedési akaró ismerősöjének dohánárulási engedélyt kér s Guizot-t igen nagy hangsúlyon emlegetti azon időkre, midőn a windsori ábrándoknál oldala melétt állt.

Az „Allg. Ztg.” érdekes levelet közöl Parisból april 22-ikéről: „A politikai crisis tetőpontját érte el. Ha Lamartine követte volna barátainak tanácsait, kik sürgetve kérték a 16-ikai nemzetőrségi manifestaito után, hogy a kormánytól a tulsó tagokat távolítsa el: ezen emberek megbuktatása által könnyű lett volna a forradalmi pártot legyőzni. De Lamartine idót engedett ellet segítségét magok összeszedésére. Most már világos, hogy Ledru-Rollin és Blanqui közt tüköket egyetértés, az id. támaszó-

szövetség van. A forradalmi párt fegyver híjjával volt, különben nem olly könnyen hajtotta volna meg fejét, midőn a nemzetőrség, le Blanquival-t kiáltott. Ledru-Rollin erről már gondoskodott; legközelebbi rendelete szerint minden polgárnak, ha kér, fegyvert kell adni. Lamartine, Arago s a többi mérsékelt tagok a sereg ragaszkodásában találnak támaszt. — erőteljes előterjesztés naponkint heves jelenetek történnek, Ledru-Rollin s L. Blanc a katonaság eltávolítását sürgetik; de Lamartine kivitte a katonaság megmaradását a városban. Természetesen a minis-teri tanácsban Lamartine szava határoz, de Ledru-Rollin a fölizgatott népszenevedélyekben veszélyes fegyverekkel bír.”

Paris, april 25-ikén. A választások megtörténtek, de eredményök csak 28-ikán fog tudomásra jutni, midőn minden választó kerületek szavazatai a városháznál össze-számláltatnak. A szavazati szekrények kocsiokon, erős nemzetőrségi kísérete mellett vitettek a maire-ekhez, hol ismét nemzetőrségi csapatok őrködnek felettök. A radical párt semmi örömet nem mutat az eredmény telett, sőt tegnap óta igen levert: annyi bizonyos, hogy a kormány mérsékelt tagjai, minden választó-kerületben, a tulzók ellenében hasonlíthatatlanul nagyobb többségben vagyunk. A vidékről is mindenfelől a legmegnyugtatóbb hírek érkeznek, s a mérsékelt párt — melyet a forradalmiak gúnyból „la république tricolore”-nak neveznek — győzelmeiről alig lehet kételkedni.

A politiai-oeconomiai társulat — mely Frankhon annyi státus-tani, közgazdászati, s kereskedési nevezetességeit foglalja magában — erőteljes előterjesztést tett az id. kormányról a politiai oeconomia tanszékének, (mellyben M. Chevalier tanított) a collège de France-ban megszüntetéseért. A jelen volt tagok nevében, — kik közt voltak: Passy, Say, Tracy, Wolowski, Guillemin, Vivien stb. Faucher Leon szolt; beszéde foglalatát méltó olvasni:

„Polgárok! Azon fájdalmas meglepetést kifejezni jöttünk önhöz, melyet láttuk, hogy a kormány a felsőbb oktatás programjából a polit. oeconomia kitért. A juliusi forradalom állította föl ezen tudomány tanszékét, e forradalom kiebb akarta terjeszteni az oktatás határait s visszaadni az emberi ismeretek egyik nevezetes ágának a restauratio s császárság által elvett szabadságot. Illekk-e a februári forradalomnak a juliusi forradalom mivét le-ronni?”

„Ha egy hivatalos oklevél szavainak bízhatunk, a kormány nemcsak a tanszékét akarja eltörölni, hanem e tudomány tanítását megtiltani, melynek azon oklevél szerint „könyvekben s nem a hivatalos oktatási-rendszerben van helye.”

Mi nem bízhatunk, hogy azon tan, melynek a könyvekben van helye, helyén kívüli lenne egy oktató szájában, ki öttet ifjakhoz szól. Szabad országban nincs hivatalos tanítási-rendszer; a státus szabja meg az oktatás határait, de nem szabhatja meg a tanleveket.

„Amaz okiratban ez áll továbbá: „a pol. oeconomia mindaddig vitatás alatt álló és semmi határozottságra nem jutott rendszerekből áll.”*) E szerint a politiai oeconomia a tudomány nevet is meg akarják tagadni. Feltéve, hogy vitatás alatt áll is e tan, nem merészség volna-e azt nyilatkoztatni, hogy soha határozott nem leend? Minden tudomány természeténél fogva tökéletlen, az emberi szellem csak lépésenként s az idő segítségével jut el az igazság ismeretére. Általános igazság épen úgy nem létezik, mint általános jó. Ez a czél, mely felé törekszik a tudomány, melyhez a társaság előhaladásában mindenféle közelebb hoz, de a melyet elérnünk nem engedtetett.”

„A pol. oeconomia szemléleti tudomány, mely a tények vizsgálata után elveket állít föl. A következőknek felett lehet vitatkozni, de az alap-ismeretek ugyanazok, s ezek naponkint szélesebben terjednek el a társaság minden osztályaiban.”

„Az erkölcsi világnak meg vannak törvényei, ezt senki nem tagadja: miért ne volnának az értekek világnak hasonló törvényei? S ha a törvények léteznek: a tudomány csak ezek leírása. A polit. oeconomia tanítja, mi-kép alakul s mikép oszlik el a nemzeti vagyon; magában foglalja az emberi munkásság egész körét: a földművelést, ipart, kereskedést, tőkét, hitelintézeteket. Vizsgálja azon utakat, melyeket használ a gondviselés a kényelem nevelésére, s a nyomor enyhítésére. Szóval az a munkára, a mi a morál a tudományra nézve.”

„A köztársasági kormány, melynek törekvése a tömeg sorsának anyagi és erkölcsi javítása, nem mellőzheti a pol. oeconomia alapelveit. Eredeténél fogva törvénye a haladás. Menjen tehát előre, de utját a tudomány oktatásával világosítsa meg. A reformok általános szükségében, e viharban a pol. oeconomia a társaságok világító-tornya. Lehet jótékony hatását félreismerni, de nem lehet a közönséget meggátolni, hogy szeméit a világosság felé fordítsa.”

Az ideiglenes kormány nevében Lamartine következő választ adta: „Uram! En nem bízhatom, hogy tisztábbra olly fölvilágosodott és szabadelvű czélzatai jól értettek a közgazdászok társulata által. Egy a munkán értelmiségen alapult kormány soha nem jöhet azon gondolatra, hogy a türelmetlenség korszakát újra előidézze,

*) Ezt azon tudományról állította Carnot, melyről Peel — kinek státustani jártasságát pedig senki kétségbe nem fogja hozni — a parlamentben közelebb ezt mondá: Ennek lehet köszönni, hogy nem csupán kormányzók s politicusok, hanem státus-feriak is vannak.

hogy egy keletkező tudománytól megtagadja a jogot: felvilágosítani az elméket s érdekeket, hogy a hatalom lábával tiporja le az igazságnak bármely csiráját: nem... sőt bizonyos vagyok benne, hogy a miniszter ezéjta volt e tudomány tanítását más formák alatt több felé osztani; mert ez nemcsak szemléleti tudomány, hanem kormányzati is kell lennie.

„De e tudománynak többé nem a vagyon tudományának kell lenni, a democraticus köztársaság más jellemet akar nekie adni. A testvériség-tudományává akarja tenni, mellynek utmutatása szerint, nem csupán a munka és ennek gyümölcsei sokszoroztatnak, de a melly által a vagyonnak általánosabb s igazságosabb felosztása eszközöltetik az egész nép közt. A régi tudomány az egyéneket, az új az egész népet igyekezend gazdaggá tenni.“

„Onök feladata felvilágosítani a kormányt a gyakorlati eszközök megválasztásában, felbátorítani a munkát, javítani a tömegek sorsát, az ipariúzókat s tulajdonosok jóléte megszorítása, a tőkék szabadsága korlátozása nélkül. Megegyeztetni a tulajdoni jogot, a család ezen alapját, a népesedés ezen forrását, a földművelés e versenyezéjét a munka szabadságával, s a munkabér nevékedésével: ez öök feladata; ezt igyekezzenek megfejteni az új s rendszer köztársaság szellemében, mellyet Frankhon akar s birni fog; s ne felejték öök, hogy ennek megfejtése végett, minden teoriáinkra ezen szentesítő isteni elvet kell írni: „Isten, nép és testvériség.“

Lamennais apát a „Peuple constituant“ egy cikkében keményen kikel a munkások ellen azért, hogy a választásokban vezéreik szavának vakon hódolnak, s nem önmeggyőződésüket követik; e figyelmet érdemlő cikk némelly szavait közöljük:

„A munkásokhoz“, Szabadok vagytok-e vagy nem? Polgárok vagytok-e vagy nem? Emberek vagytok-e vagy nem?

„Az első alkalommal, midőn politikai jogaitokat gyakoroljátok, összehívnak benneteket, kezetekbe adnak egy névsort, mellynek tartalmát nem ismeritek, mellyet olvasni nem tudtok, s parancsolják, hogy vessétek a székénybe. Eként beléletek választási gépet csinálnak, hasonló lényt a piaczi majmokhoz, mellyeket megtanítottak czédulákat kieszéni a kalapból.

Ezért küzdöttetek a torlaszokon? Győzelmeteknek ezt a gyümölcsét akartátok? Méltóságokat, szabadságokat akartátok-e visszaszerezni, vagy csak uraitokat változtatni?

„Észre veszték-e má, hova vezetnek benneteket? Ti már kevésbé vagytok szabadok, mint a katona; mert ez, ha mint ilyen, szigorú fenytök alatt áll is: mint polgár meggyőződésének engedelmessékedik.

„S most még csak kezletén álltok a dolognak! Azon rendszerben, mellyt elötetek dicsérnek, senki szabad nem lehet. Ha a nagy nemzeti dolgozó-házakban a status határozza meg mindenkinek mindennapi munkáját, ennek minőségét s idejét: micsoda szabadsága marad annak, ki a szerint dolgozik. mint parancsolják, a szerint fogyaszt, mint megengedik? Mi lesz ez állapotban az ember? Nem: nem a munkát, hanem a munkások szolgásgát akarják rendszerezni. Miért törölték el a rabzolgásgát a gyáriutokban, ha Franciaországban még szigorúbb alakban karkják ujalog felállítani?“

Algirban bizonyos Couput nevű egyén igen nagy zavarokat idézett elő. Az algiri partokra kiszállva, magát a kormány teljes hatalmu bizosának adta ki, kinek korlátlan hatalmat adott a belügy miniszter mindenféle újítások,

reformok s változtatások tételére, még a katonai és polgári kormányzati-személyzetben is.

E váratlan hír rendkívüli megdöbbenést okozott, Cavaignac tábornok s a polgári kormányzó bizalmatlanság jelét látva a kormány ezen tetteiben, Parisba küldték lemondásukat; Couput pedig teljes hatalommal kezdette a tartomány ügyeit intézni. A parisi lapok hevesen megtámadják a kormányt, s különösen Ledru-Rollint e lépéséért, s a kormány most kinyilatkoztatja, hogy Couput nevű egyénről egyik tagja sem tud semmit, s Cavaignac felzólíttatik, hogy mint csalót fogassa el.

ANGLIA.

London. April 22ikén. A főhivatalnokok mind elhagyták a fővárost, hogy az ünnepek alatt mezei lakaikban pihenjék ki az utolsó ülési-szak fáradsalmait, s új erőt nyerjenek a bekövetkező fontos parlamenti vitákra. A chartisták, szegényelve minapi megveretéseket, s a mindentelől rájuk szórt gúnyokat, a csapszékekben — hol üléseiket tartják — boszut forralva zugolódnak. Irhon csak az aratás végét várja, hogy tömegben fölkeljen függetlensége kivívására. (Addig még észére jöhet).

A „Morning Post“ szerint Lajos Fülöp s családja Claremontban a legnagyobb elvonultságban élnek, s olly szűk körülmények közt, hogy a hercegnők magok is kénytelenek a házi munkákat végezni. Az öreg király bizonyos érzéki tompulásban van; a királyné belsőkép meg van törve. Egész életében buzgó volt, s most kettőzött buzgalommal látogatja a szomszéd catholicus egyházat.

Felelős szerkesztő — Vida Károly.

Hivatalos tudósítások.

(243) K ö r ö z t e t é s. (2, 3)

208. A zsarnóczy kir. ezüstműhnél a seborvosi állomás évenkénti készpénz fizetés, jelesen:
Az ezüstműh részéről 150 frt.
A selmezi erdőhivaltól 104 „ és
A selmezi hevér-testvériség pénztárából 26 „
(Ez utolsó az időnkinti kamatozás nyomán) összesen 280 p. ftal.

és szabad lakással ürességbe jöven; az ezen állomást eluyerni kívánók, legtovább majus 1-ig a kir. selmezi főbanyagrófságnal szükséges mellékletekkel ellátott eszedezményeik benyújtására utasítatnak. — Selmezen 1848. évi martius hó 30-kan.
Az al magyarorsz. kir. főbanyagrófság hivatalától.

(244) H i r d e t m é n y. (2, 3)

209. Mellyszerint a marmarosi kir. kincstári igazgatóság részéről közölrre tételik: hogy a sziget kir. kincstári uradalomhoz tartozó, alább megirt királyi haszonvételek 1848-ik évi november hó 1-ső napjától kezdve három egymásután következő ékre 1848-ik évi majus hó 15-ik napján, a sziget kir. lyi kincstári tisztartó hivatal iroteremében tartandó árverés útján ujonan haszonbérbe fognak adatni u. m.:

1. A szigeti korona vendégfogadó az ugynevezett malom kerti korcsmával.
2. A szigeti felső város vegi korcsma.
3. A szigeti kamarai korcsma.
4. A szigeti kóser italok korcsmáltatási joga.
5. A szigeti svab utc. bani korcsmáltatási jog.
6. A szigeti Holzer utcában való korcsmáltatási jog.
7. A szigeti bandzsálgóonai korcsmáltatási jog.
8. A szigeti Hoffer utcában való korcsmáltatási jog.
9. Kaszopujnai korcsma.
10. Loukai két korcsma.
11. Bocskói alsó határszéki korcsma és mézsárszék.
12. Bocskói felső határszéki korcsma és mézsárszék.
13. Sziatinai rév-vam.
14. Kortvélyesi korcsma és malom.
15. Ruzopujnai malom.
16. Rabolapujnai malom.
17. Bocska. hivatam.
18. Hosszumezei korcsma és mézsárszék.
19. Huszucsai korcsmáltatási jog és malom.
20. Felső-Rónai mézsárszék.
21. Rabola csardai korcsmáltatási jog.
22. Szigeti kir. k. uradalmi tisztég épületje alatt lévő pincze.
23. Fejéregyházi korcsmáltatási jog.
24. Sugatagi handali korcsma.
25. Sugatagi falusi korcsma és handali mézsárszék.
26. Szurdoki korcsma, a mézsárszéki és palinka főzési joggal.
27. Farkasrévi korcsma, a mézsárszéki és palinka főzési joggal.
28. Szigeti korona fogadó alatti 4 számú kereskedési bolt.
29. Szigeti k. uradalmi tisztég épületje alatti 10 számú kereskedési bolt.

E melletti különösen megjegyeztetik, és közölrre tételik, hogy ezen haszonbéri tárgyakra, kivévén a bocskói alsó és felső határszéki korcsmákat, felső-rónai mézsárszéki, kabolai csardai és fejéregyházi korcsmáltatási jogokat, és a szurdoki korcsmat, a mézsárszéki és palinka-főzési joggal az öök nem árverézhettek, és hogy ezen haszonvételekre kellően elkészített, és az árverés előtti nap estvéjéig a királyi kincstári igazgatóság elnökségéhez beadott írásbeli ajánlatok is elfogadtatnak, mellyekre névze különösen megkivántatik, hogy a biztosíték letételének kötelezése mellett a szükséges banopénzzel, vagy annak valamely k. pénztárnali letételéről szóló bizonyítványokkal legyenek látva, és hogy az írásbeli ajánlatot adók magokat az árverési és szerződési feltételek megtartására visszavonhatatlannal, s ugy kötelezzék, mintha magokat az említett feltételeket irták volna alá — kikötetvén, hogy minden egyes korcsmában csak különös írásbeli ajánlatok fognak elfogadtatni.

Wigand C. F. Pozsonyban és Sopronyban, Ziegler M. Nyitrán, Wachter F. Nagy-Szombaton, Wolfgang S. Lőcsén, Hagen K. Kassán, Benzur és Vetter Eperjesen és minden hiteles könyvárusnál, Magyar- és Erdélyországban kapható:

Toepler, G. E., theoretisch-praktische Grammatik der ungarischen Sprache. Dritte verbesserte und vermehrte Auflage. Viertes Tausend. Nagy 8-rét füzve 1 frt p. p.
— — — — — Lehrbuch der ungarischen Sprache. (Grammatik und Lesebuch in 1 Band gebunden.) Nagy 8-rét. kötve 2 frt p. p.
— — — — — Leitfaden zur gründlichen Erlernung der ungarischen Sprache. Zweite, verbesserte Auflage. 8-rét. kötve 40 kr. p. p.
— — — — — Német Grammatika. A tanuló ifjúság számára Nagy 8-rét. kötve 1 frt 12 kr. p. p.

Bécs, majus 4. A börzén eleinte lankadság volt, később kedvező olaszországi hírekről felszókkentek némelly papirok. Az 5 petes statuskötelezvények 66; 2 1/2 petes 33 1/2; északi vasut 77 1/2—78; gloggniezi 71—73; mailandi 53—54; pesti 47—48; livornoi 49 1/2—50; gözhajó-részvények 410.

Nyomatja Landerer és Heckenast.

(239) V ált ó t ö r v é n y s z é k i i d é z é s. (3, 3)

Motesiczky Istvánnak jelenlegi tartozkodása nem tudatván, néki mint Iriczer Ignác által elene 11,400 p. frt. iránt indított váltóperbeli panaszlattnak a pozsonyi kerületi vt. szék előtti megjelenésre f. 1848. évi majus hó 19-ik napja olykép tuzetik ki határidőül, hogy ha nevezett Motesiczky István a feneb kituzott határnapon d. e. 9 órákor meg nem jelenne, a törvényszék az ügyet-számará Motesiczky Lajos ügyvédet ezennel gondnokul rendelvén, érdemleg tárgyalandja. Pozsonyi kir. vt. szék 1848. april 17-én.

(241) H i r d e t m é n y. (2, 3)

206. Közbe jött némelly környulálások szükségessé tévén, hogy a kincstári igazgatóság kormányzata alatti javakban létező királyi haszonvételek, és majorsági földek haszonbérbe adására kituzott határidők későbbre áttétessenek, annáifogva köztudomásra hozatik: hogy

temesvári kerületben folyó évi	junius 2-ről július 3-ra
sz. andrási	aprilis 26-ról július 20-ra
csatádi	május 2-ről július 26-ra
dentai	május 23-ről július 3-ra
lugosi	május 16-ról július 27-re
facseti	május 23-ről június 30-ra
rékasi	május 9-ről június 26-ra
szőreghi	május 9-ről június 20-ra
pecskai	május 29-ről június 27-re
ménési	május 25-ről július 4-re
aradi	május 25-ről július 3-ra
sz. annai	május 10-ről július 5-re
lippai biztosi	május 8-ről június 27-re
verscezi biztosi	május 17-ről július 5-re
vingai biztosi	május 4-ről június 19-re
keszinczi ügyvédi ker.	május 31-ről június 26-ra

ittéteztet. Miről a bérleni szándéklők (kik közé a jó erkölcsű zsidók is számítanak) a valóságos birtok, hogy a megátározott időben és helyen az illető hivatal irodájában reggeli 9 óráig a szükséges birtokosok, és biztosítókat igazoló oklevelekkel ellátva jelenjenek meg, vagy írásbeli ajánlatokat az árverést megelőző napig bementesített levelekben az illető hivataloknak küldjék be.

Az árverési feltételek mind az igazgatósági kiadóhivatalban, mind az illető kir. tisztségeknél is olvashatók. — Temesvárotól april 13-kan 1848.

(240) J u h - e l a d á s. (2, 4)

Pestő mintegy négy óra távolságra fekvő Zász-benei pusztán egy nemesített, és tiszta juh nyáj, melly 800 darab anya-juhóól és 450 darab egyéves bárányokból áll, gyapjastul, vagy a nélkül, szabad kézből eladó. A venni szándékozók készpénz fizetés mellett azonnal átvehetik. Bővebb tudomást szereshetni ott helyben, és Granitö-utca Pesten 460 sz. 2-ik em. 4. szám.

Wigand C. F. Pozsonyban és Sopronyban, Hagen K. Kassán, Telegdy L. Debreczenben és minden hiteles könyvárusnál Magyar- és Erdélyországban kapható:

V Á L T Ó T Ö R V É N Y K E Z É S I I r o m á n y p é l d á k

peres és nem-peres ügyekben.
Irtá
Császár Ferencz.
O l e s ő b b k i a d á s.
Nagy 8-rét. Vásznonba kötve 3 ft pgő pénzben.

Heckenast Gusztáv
pesti könyvárus és kiadó nál megjelent és minden hiteles könyvárusnál kapható:

HANGOK
az
EMBERISÉGHEZ.
Irtá
Hiador.
Kis 12-rét. Pesten 1848. Füze 48 kr. pp.

A nemzeti örsereg.

Heckenast Guszt. Pesten megjelent és Wigand C. F. Pozsonyban és Sopronyban, Hagen Kassán, Benzur és Vetter Eperjesen, Telegdy L. Debreczenben, és minden hiteles könyvárusnál Magyar- és Erdélyországban kapható:

Hadi műszótár.

Magyar-németül és német-magyarul.
Közre bocsátja
Kiss Károly.
Nagy 8-rét. Füze 48 kr. pgő pénzben.

HATTYÚDALOK.

Irtá
Hiador.
Kis 12-rét. Pesten 1848. Füze 48 kr. pengőben.